

Seneste Nyt nr. 31

Stiftet onsdag den 12. juni 2008

Foreningen Svend Gønge

November 2010

Pro honore patriae

Foreningen Svend Gønge

Møllergården 3,
4750 Lundby
Tlf.: 6130 1004

goenge@lundbyweb.dk

www.lundbyweb.dk

Bestyrelse:

Formand:
Peter Sten Hansen

Næstformand:
Villy Lorich

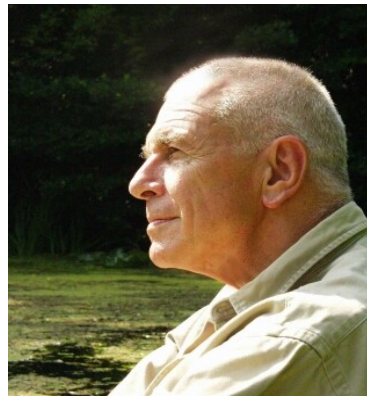
Kasser:
Jens Hallqvist

Sekretær:
Jens Beck

Bestyrelsesmedlem:
Gunnar Stobbe

Redaktion på SN:
Jens Beck,
svendgoengepoulsen@gmail.com

Foreningen Svend Gønge byder velkommen til to nye ambassadører...

Kjeld Hillingsø har bestridt flere af nationens højeste poster. Han har rådgivet regeringer, været chef for hæren, topchef i NATO og er nær ven af kongehuset. Samtidig er Kjeld Hillingsø en sammensat personlighed: Hårdkogt soldat, forfinet gentleman med monokel og en skarp politisk kommentator og analytiker.

Et foredrag med Kjeld Hillingsø er mødet med en mand, der har oplevet og prøvet mere end de fleste og som forstår at berette om det på en spændende måde.

Kjeld Hillingsø giver gerne sin mening til kende, hvad enten samtalen falder på kønsroller, overklasse ligesom han taler lige ud om det politiske klima og danskernes naivitet under Den Kolde Krig.

Ovenstående er citeret fra: **ArtPeople Booking**

Lars Nielsen, turistchef fra Køge, har også sagt ja til at repræsentere FSG som ny ambassadør. I 2003 blev Lars Nielsen endvidere enstemmigt valgt som ny formand for Foreningen af danske Turistchefer.

Lars Nielsen er uddannet i musik fra Københavns Universitet, men har de sidste år beskæftiget sig med marketing i Kulturby 96, med detailhandel, og som direktør i Køge Marketing ApS.

Foreningen Svend Gønge ønsker hermed at takke for det uegennyttige tilsagn om at gå foran i ønsket om, at udbrede viden om Svend Gønge og hans samtid. En væsentlig del af vores fælles arv.

Ovenstående er citeret fra www.turistnyt.dk, samt www.koegearkiv.dk.

Ambassadører:

Godsejer,
Kammerherre og
Hofjægermester,
Bernt Johan Collet,
Lundbygård.

Hofjægermester og
Godsejer,
Peter Zobel,
Bækkeskov.

Godsejer,
**Peter Oxholm
Tillisch**,
Rosenfeldt.

Godsejer,
**Gerner Wolff-
Sneedorff**,
Engelholm.

Godsejer,
**Peter Henrik
Tesdorpf**
Gjorslev Gods.

Regionsmedlem,
Peter Madsen
Rone Klint, Præstø.

Borgmester,
Marie Stærke,
Køge kommune.

Borgmester,
Henrik Holmer,
Vordingborg
Kommune.

Borgmester,
Henning Jensen,
Næstved Kommune.

Borgmester,
Poul Arne Nielsen,
Stevns Kommune.

Borgmester,
Knud Erik Hansen,
Faxe Kommune.

Tidl. borgmester,
René Tuekær,
Faxe Kommune.

Tidl.
folketingsmedlem,
socialrådgiver,
Hanne Reintoft

Foreningen Svend Gønges store debat-dag med temaet Gøngehøvdingen – Frihedskæmper eller terrorist?

Der var fuldt hus, da debatdagen om snaphanelederen Svend Poulsen blev afholdt lørdag d. 6. november i Medborgerhuset i Lundby.

Debatpanelet bestod af tre af vore bedste og mest kompetente historikere og forfattere, der alle har beskæftiget sig indgående med svenskekrigene, nemlig

- Generalløjtnant, militærhistoriker og forfatter Kjeld Hillingsø

- Jurist, historiker, forfatter og tidl. museumsleder på Brønshøj Museum, Lars Cramer-Petersen

- Historiker, Ph. D, lektor og forfatter Kim A. Wagner

De tre debattører var særdeles veloplagte og gav med hver deres spændende og underholdende indlæg, hvor de undervejs supplerede hinanden, tilsammen et virkeligt godt billede af Svenskekrigenes baggrund og forløb, Københavns belejring og Svend Poulsens aktioner med den fjendtlige overmagt på Sydsjælland i efteråret 1658.

Kjeld Hillingsø fortalte om Karl Gustav-krigene 1657-1660 – Den militære og politiske baggrund.

Vi fik de kolde facts, som han selv udtrykte det. Om hvordan man gik i krig, hvordan man kæmpede. Han gennemgik krigenes forløb og vurderede til sidst, hvordan det var gået - strategisk, operativt og taktisk.

"Svenskerne fejrer sine sejre. Danskerne fejrer først og fremmest sine nederlag,- bortset fra sejren ved Nyborg 14. november 1659".

Kjeld Hillingsø gennemgik datidens militære udrustning, påklædning, våbentyper, hæropstillinger, formationer, kamp teknik mv.

Vi hørte om krigens baggrund,- om de storpolitiske alliancer, hvor stormagterne,- særligt England, Frankrig og Holland, men også kurfyrstendømmet Brandenburg og kongeriget Polen gjorde deres indflydelse gældende, - først og fremmest for at sikre sig, at deres egne interesser blev tilgodeset. Øresundstolden var en torn i øjet på Europas store søfartsnationer, og man ønskede ikke, at begge sider af Øresund fremover skulle tilhøre samme nation.

Gina Øbakke,
Stevns Kommune.

Generaløjnant,
Kjeld Hillingsø

Turistchef,
Lars Nielsen

Borgmester,
Anders Pettersson,
Osby Kommun.

Viceborgmester,
Erland Nilsson,
Osby Kommun.

Kultur- och
fritidschef,
Tommy Johansson,
Osby Kommun.

Ordförande i
Föreningen för
Snapphanelandet,
Marco van Brink,
Osby.

Kollektive medlemmer:

Lundby
Menighedsråd

Borgerforeningen
Lundby

Eskildstrup
Kulsvierlaug

Hillingsø vurderede, at svenskerne og danskerne var omtrent lige gode udi krigskunsten, for i løbet af krigene blev svenskerne krigstrætte og danskerne krigsvante.

Vi hørte om den første krig med den danske krigserklæring og Karl X Gustavs hurtige troppebevægelse mod Danmark, og op gennem Jylland. Den svenske hærs utrolige og livsfarlige march over de tilsedede bæltter til Lolland og videre mod København, Roskildefreden og den svenske tilbagetrækning, som ikke rigtig blev til noget. Derefter den anden krig med Karl X Gustavs fortrydelse og "uretfærdige" krigsførelse mod Danmark. Den 7. august 1658 gik den svenske konge uden krigserklæring i land i Korsør med sine tropper, som få dage efter stod ved København, og her påbegyndtes oprettelsen af Svenskelejren på Brønshøj (Carlstad, SN 13) med det formål at belejre København og med overraskelsesangreb at erobre byen (Stormen, SN 14).

For første og eneste gang i historien stod Danmark på randen af den totale udslættelse som selvstændig nation.

Lars Cramer-Petersen fortalte meget vidende om Københavns belejring, svenskelejren Carlstad, en "fjendeby" med 10.000 soldater med familier, som blev anlagt 6 km uden for København – på bakkedraget der, hvor Brønshøj nu ligger. Vi hørte om byens militære og moralske oprustning, borgernes mobilisering, forstærkningen af fæstningsanlæggene og de mange andre forberedelser, mens svenskerne holdt byen belejret. Under belejringen kom dog forsyninger til byen ad bagvejen, - bl.a. kom hollandske skibe til undsætning med både mandskab og forsyninger, ligesom skibe fra andre dele af landet bragte forsyninger til københavnerne.

Denne belejningskrig kulminerede med de svenske styrkers storm på København natten mellem den 10. og 11. februar 1659. Voldene blev angrebet, men Københavns forsvar var velforberedt og byen gjorde så voldsom modstand, at kun ganske få svenske soldater nåede at komme op på volden, hvor de omgående blev hugget ned. Det svenske stormangreb endte med Karl X Gustavs forsmædelige nederlag, som kostede omkring 1000 svenske soldater livet, mens de danske tab var under 20 mand. Sejren var en sand triumf for byen, men den svenske konge var trods nederlaget ikke umiddelbart til sinds at opgive sine planer, og belejringen fortsatte endnu frem til 22. februar 1660, hvor Carl X Gustav tilsyneladende opgiver og svenskerne begyndte tilbagetrækningen. Carlstad havde da eksisteret i 22 måneder, men der findes i dag næsten ikke synlige spor tilbage af dette militære bysamfund.

Lars Cramer-Petersens indlæg blev rigt illustreret med gamle tegninger og billeder, bl.a. af de fine museums-dioramaer fra Brønshøj Museum, som Lars Cramer-Petersen selv havde fremstillet.

Kim A. Wagner fortalte den "historiske historie" om Svend Poulsen ud fra sin kildebaserede forskning, som bygger på i alt 109 kendte kilder. Svend Poulsen, som i det meste af sit liv var professionel soldat og med rang af dragonkaptajn blev han af kongen, Frederik III, udkommanderet til at føre guerillakrig mod den svenske besættelsesmagt på Sydsjælland med det primære formål at mindske presset på København. Hans styrke var overraskelsesangreb og stor mobilitet. Svend Poulsons indberetning til kongen blev gennemgået og kommenteret med mange velovervejede synspunkter.

Også enkelte af Svend Poulsons folk blev nævnt: Laurids Hemmingsen, Rasmus Hugger m.fl.

Svend og hans folk havde stort set ingen opbakning i lokalbefolkningen, som var bange for brutale repressalier fra den svenske besættelsesmagt og som dybest set kun ønskede fred.

Svend Poulsen var ingen "Gøngenhøvding", selvom 2 gøngekompanier fra Skåne deltog i Københavns forsvar. Betegnelsen "gynge" i forhold til Svend Poulsen optræder kun 3 steder i kilderne,- første gang i 1673, dvs. længe efter Karl Gustav-krigene, hvor han omtales som "gamle Kaptajn Svend Poulsen Gynge". Begrebet "Gøngenhøvding" er formentlig opfundet af Carit Etlar.

Snaphane er oprindelig betegnelsen på de fine låse, friskytterne i Skåne anvendte på deres bøsser, men betegnelsen blev også anvendt nedsettende om de "oprørere", der kæmpede på dansk side mod den svenske militærmagt og betyder i denne sammenhæng røver eller bandit.

I fig. Kim A. Wagner var Svend Poulsen en koldblodig soldat, men han var både dansksindet og kongetro.

En frihedskæmper er et menneske, der på eget initiativ tager kampen op mod fjenden, og Svend Poulsen, som var direkte udkommanderet af kongen, kan derfor ikke kaldes en frihedskæmper og slet ikke sammenlignes med frihedskæmperne fra 2. Verdenskrig.

Kim A. Wagner påpegede videre, at heltestatus sjældent er noget, man opnår i sin samtid, men oftest opnår i eftertiden, hvis de rette betingelser er til stede.

Svend Poulsen havde ikke nogen heltestatus i sin samtid, men er i eftertiden blevet en folkehelt, - godt hjulpet af Carit Etlar og hans kulørte romaner "Gøngehøvdingen" og "Dronningens Vagtmester".

Det var en intens og oplysende dag med de ypperste debattører inden for emnet.

I den efterfølgende debat blev Svend Poulsen beskrevet ikke som frihedskæmper, men som friskytte. Man konkluderede desuden, at han næppe havde påvirket krigens forløb og udfald væsentligt, men han havde formentlig medvirket til at svække svenskernes styrke og kampmoral, hvilket bl.a. ses ved, at der blev sendt 2000 svenske soldater til Sydsjælland for at fange ham, og herved blev de svenske styrker ved/omkring København tilsvarende reduceret. Med sine guerilla-angreb, hvor der ikke blev givet pardon, var han med til at demotivere de svenske soldater. Endvidere var der enighed om, at Svend Poulsen aldrig fik den anerkendelse, han fortjente. Andre af tidens militære ledere kommet fra jævne kår, gjorde militær og social karriere, og enkelte blev endda adlet. Men Svend Poulsen var og blev en jævn mand, og han levede den sidste del af sit liv i fattige og ydmyge kår.

Der var hele dagen igennem stor opmærksomhed og interesse for de spændende indlæg, ligesom der til sidst i panel-debatten var stor spørgelyst blandt publikum. Debattørerne supplerede på forbilledlig vis hinanden, så der blev skabt en virkelig god sammenhæng og belysning af forholdene under svenskekrigen og den tid, hvor Svend Poulsen og hans folk kæmpede heroisk mod den svenske besættelsesmagt.

Foreningen Svend Gønge ser tilbage på et vellykket arrangement.

GS

Foto: Jens Hallqvist

1600-talsgudstjeneste Lundby Kirke

Lundby Menighedsråd og Foreningen Svend Gønge afholder 1600-talsgudstjeneste i Lundby Kirke i anledning af 400-året for Svend Poulsen Gønges fødsel. Alle er velkomne! Hvis man har lyst, må man gerne tage sin 1600-talsdragt på! Efter gudstjenesten serveres der suppe og brød i Rytterskolen.